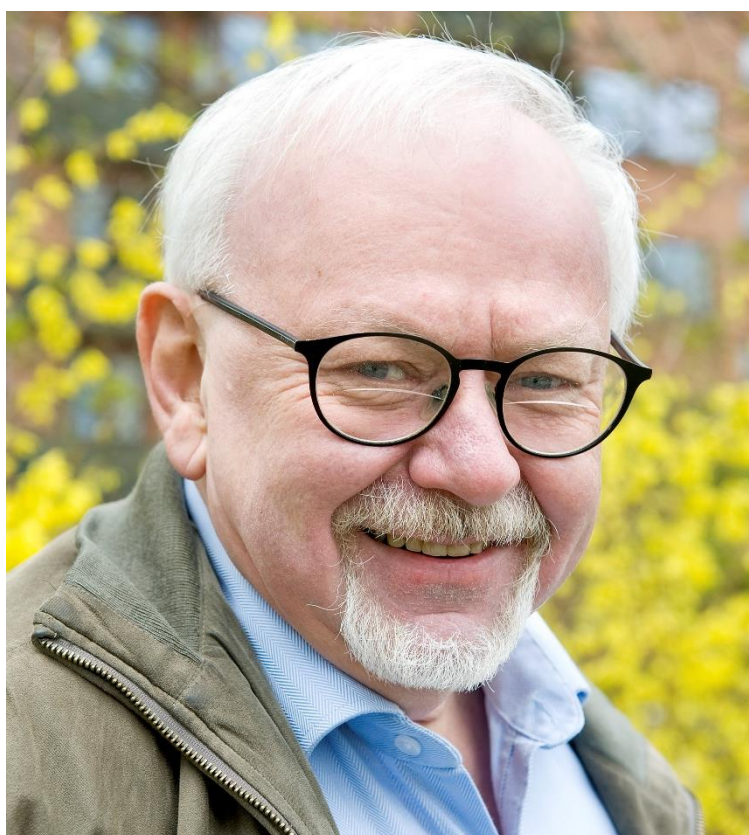

En PDF-artikel fra www.salmedatabasen.dk af præst og mediemand Mogens Hansen

Gudstjenestens fælles sang

Plads til forbedringer

Publiceret januar 2018

Gudstjenestens fælles sang

Mogens Hansen, præst og mediemand

Jeg har været med fra begyndelsen midt i 60-erne. "Vi må ha' no'en nye salmer!". Ikke at jeg har skrevet eller komponeret. Jeg har indsamlet, importeret, redigeret og kolporteret, i medier og i sognegårde. Vi er kommet langt! Der er mange nye salmer. Og vi synger dem. Nogle af dem burde vi måske lade ligge. Men det er en anden historie. Tillykke og tak til jer der skriver, komponerer, synger og spiller.

Nu skal vi til næste opgave: At skabe rammerne for fælles sang ved gudstjenesten! Vi har nemlig sjældent fælles sang ved gudstjenesten, selvfølgelig med mange undtagelser. Oftest sidder vi nogen stykker hist og her i kirkerummet og synger for os selv. Måske ligefrem til irritation for dem omkring os, der ikke synger.

Hvis jeg skal opleve fælles sang, skal jeg gå til andre folkelige fællesskaber end en gudstjeneste. Er det fordi gudstjenesten ikke ER et folkeligt fællesskab? Jeg skal til Smukkoncert under Skanderborgs bølge. Kim Larsens død fik fællessangen til at bølge. På højskolerne og efterskolerne siger de, at morgensangen har fået fornyet styrke. Rygtet fortæller, at der synges, så det ligner besættelsens alsang rundt om i landskabet. For slet ikke at tale om mine børnebørn, når de med hørebofferne på synger sammen med Rasmus Seebach!

Aldrig har menneskeheden haft så megen musik mellem ørerne og ud af munden. I bogstavelig forstand. Vi er med-syngere, på såvel live - som mediesang. Musikken er livspuls og forsangeren giver pulsen livgivende ord i fællesskabets rige. Men når Guds Rigets nærvær skal fejres, synger vi ikke sammen. Knap nok hver for sig. Vi kan ikke længere give de gamle salmer skylden. Fællessangen er ikke blevet meget bedre med de nye salmer. Hvorfor skal jeg gå ind i et musikmæssigt SÅ anderledes rum, når jeg er til gudstjeneste? Der

er mer' end nok, der er anderledes og uforståeligt derinde.

Et forsøg på en diagnose

Tillad mig at stille nogle spørgsmål i den anledning. En diagnose er afgørende for helbredelse. Undskyld, hvis jeg sårer dem, der er på sundheds og sandheds vej, men skal vi tale om tingene, bliver vi nødt til at generalisere omkring en tendens.

Hvorfor sidder vi ned og synger? Man KAN ikke synge, når man sidder sammenklemt. Vi sidder og synger i nakken på hinanden. I et klamt overfrakkefællesskab. Det fremmer ikke fællessangen.

I min sognekirke er de gode til at lære os nye salmer. Et kvarter før tid står kor og organist foran os ved flygelet og lærer os dagens nye salme. Så går de ellers op til orgelet og synger os i nakken resten af tiden. På den måde kan vi da ikke synge sammen. Jeg har forstået, at dét oppe foran i kirken kaldes koret. Så må koret vel have stået der engang. Hvorfor gemmer de sig nu? Jeg kender godt alle svarene, men de er bortforklaringer. Og jeg KAN ikke forstå, at kirkesangeren skal stå nede ved orgelet. Den gamle degnestol er jo øverst i kirkerummet, og man kan sagtens finde en anden til at fortælle organisten, at vi synger på sidste vers.

Selv om der er meget godt at sige om mange af de nye salmers melodier, er det ikke folkelig sangbarhed, der præger resten. Jeg kender hele diskussionen fra J.A.P. Schultz over de romantiske lieder til Laub og hans efterfølgere. Hvorfor kan kirkens musikere ikke lære af dem, der har succes med fællessangen? Nu må det være slut med den med, at de ikke er børn af huset.

Hvorfor er der stadig mange organister, der spiller, så vi ikke kan synge med? Det er det med tonehøjden, tempoet og de manglende vejtrækninger. Jeg ved godt at kirkecoret vil

ha' det sådan. Men det er menigheden, der skal synge, er det ikke?

I søndags var jeg på fremmed kirkebesøg. Selv om jeg er livslang klaverspiller, uddannet sanger og basbaryton, fik jeg i søndags ikke lov at bekende troen. De professionelle havde så travlt, at jeg ikke kunne følge med. Jeg tabte pusten. Og pulsen gik grassat. Puls er livets rytme og noget af det væsentligste i musikken.

De første to salmer lå garanteret oppe på et d, måske ligefrem e, jeg KUNNE ikke klare den dér tidligt på morgenen. Det ku' de andre kirkegængere tydeligvis heller ikke.

Fællessang er fællesskab

Vi MÅ osse overveje, om det, at folkekirken betaler korsangere for at synge ved gudstjenesten er fremmede for fællessangen? Børne- og ungdomskorenes medvirken er positivt, men hvorfor ikke arbejde videre med almindelige voksne, frivillige folkekor, sådan som det er tilfældet i Sverige og England? Så kommer der jo osse flere i kirke.

Vi lider stadig under påstanden om, at melodien alene skal understøtte ordene. De siger melodien ellers tager opmærksomheden fra teksten. Men er det ikke en fordrejning af sagen? Jeg troede at den uhellige alliance mellem Laub og hans efterfølgere og de grundtvigsk - tidehvervske kirkelige magthavere var overvundet. Hvis vi vil fælles sang skal det være dejligt at synge. FÆLLES sang.

En sang er et digt, der har fået en melodi. Det udgør et hele. Tekst OG melodi. De er lige værdige. Og vi MÅ ha' lov til at være glade for at synge en god melodi. Langt de fleste af os forbinder en sang/salme med dens melodi. Det er den, vi husker, vender tilbage til og glædes ved. SAMMEN med ordene.

Jeg synes det er vanskeligt både at læse / opfatte / forstå en tekst OG synge ordene samtidig. Især når ordene kræver omfattende tanke-energi. Det gør de gamle salmer naturligvis. Allerede Grundtvigs samtid gjorde vrøvl over hans sprog, men osse mange af vore nye salmer har et så særligt, poetisk sprog og krævende indhold, at de reelt ikke egner sig til fælles sang. Vi ville få meget mere ud af det,

hvis vi læste dem. Kravet om litterær, teologisk og musikalsk kvalitet skal selvfølgelig fastholdes, men der er osse noget, der hedder funktionel kvalitet. I hvert fald hvis man lægger vægt på salmesangen som fælles sang som et afgørende fællesskabs-skabende element i gudstjenesten. Vi synger med hjertet. Hvilket ikke er det samme som føleri eller sentimentalitet.

I de senere år har vi osse hos os oplevet et gospel-boom. Hundredvis af mennesker er kommet indenfor ad den vej. Men det går ikke til søndagsbrug. Vores betalte sangere og musikere kan ikke synge det, og vi andre er for gamle til at synge med. For slet ikke at tale om det, at teksterne er lidt tynde til gudstjenestebrug. Og på engelsk. Men er der ikke noget I, der arbejder med nye salmer, kan lære af gospel?

Gå hen og gør ligeså

Vi kan uden videre gå i gang med at gøre det her:

1. I de store kirker skal vi få kirkegængerne til at sætte sig i nærheden af hinanden. Kan man ikke ligefrem spærre nogen af bænkerne af?
2. Såvel kirkesanger som kor skal placeres foran i kirken. Hvis man mener, det gir problemer med samspillet med orgelet, så er kamera og monitor opfundet.
3. Vi skal op og stå, når vi synger. Og sidde, når vi hører tekster. Det er fremmede for det at synge og at lytte. Mange udenlandske traditioner har for længst opdaget det.
4. Vi kan i stedet for en fælles salme læse den, især hvis det er de tunge, ældre salmer. Og spille et interludium til.
5. Vi siger tak for sangen til de betalte kirkekor. I store kirker, hvor musikken har en særlig betydning for gudstjenesten, skal de naturligvis bevares. Men i alle de andre kirker skal vi i stedet arbejde med lokale kor og grupper af syngende mennesker.
6. Vi skal have nogen ordentlige samtaler med vore professionelle kirkemusikere om den

måde de spiller på. Ikke fordi vi skal blande os i deres faglighed, men der er noget, vi skal have talt om for at finde hinanden i fælles sang.

7. Må vi bede salmedigterne - og komponisterne om at huske, at en salme er en fælles sang. Tekster til fælles sang skal være enkle. Gerne med omkvæd og andre former for gentagelser. Melodierne skal være sangbare og uden for store stemmekrav. Skriv dertil meget gerne andre tekster og anden musik og afhold mange flere sang- og musikgudstjenester.

Når vi så har gjort vores hjemmearbejde - ikke gjort det færdigt, det bliver det aldrig, men i det mindste er begyndt på det - så kan vi tage fat på det, som måske er folkekirkens egentlige problem, nemlig at det danske folk er religiøse analfabeter. Det gælder ikke blot i almindelighed, men osse dybt ind i kirkefolket. HAR vi noget at synge om? I fællesskab.....

God arbejdslyst.